

C/2024/1594

5.3.2024

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité inzake

a) Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende een kader voor toegang tot financiële gegevens en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1093/2010, (EU) nr. 1094/2010, (EU) nr. 1095/2010 en (EU) 2022/2554

(COM(2023) 360 *final* — 2023/0205 (COD))

b) Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende betalingsdiensten en elektronischgelddiensten in de interne markt, houdende wijziging van Richtlijn 98/26/EG en houdende intrekking van Richtlijn (EU) 2015/2366 en Richtlijn 2009/110/EG

(COM(2023) 366 *final* — 2023/0209 (COD))

en c) Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende betalingsdiensten in de interne markt en houdende wijziging van Verordening (EU) nr. 1093/2010

(COM(2023) 367 *final* — 2023/0210 (COD))

(C/2024/1594)

Rapporteur: **João NABAIS**

Raadplegingen	a) Europees Parlement, 19.10.2023 b) Europees Parlement, 11.9.2023 c) Europees Parlement, 11.9.2023
Rechtsgrond	a) Artikel 114 van het VWEU b) Artikel 114 van het VWEU c) Artikel 114 van het VWEU
Bevoegde afdeling	Interne Markt, Productie en Consumptie
Goedkeuring door de afdeling	23.11.2023
Goedkeuring door de voltallige vergadering	14.12.2023
Zitting nr.	583
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	197/7/13

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) is ingenomen met het feit dat elektronischgelddiensten en onafhankelijke geldautomaatdiensten in de richtlijn (en ook in de verordening) worden opgenomen, aangezien gebruikers hiermee meer waarborgen krijgen.

1.2. In de nieuwe richtlijn moet duidelijk worden aangegeven of ook digitale portemonnees (zoals Apple of Google Pay) onder de bepalingen vallen.

1.3. De toezichthoudende autoriteiten van de lidstaat van ontvangst moeten een grotere rol gaan spelen en meer bevoegdheden krijgen waar het gaat om de uitoefening door betalingsinstellingen van het recht van vestiging en het recht tot het vrij verrichten van diensten.

1.4. De in het richtlijnvoorstel opgenomen bepaling inzake diensten voor het opnemen van contanten in winkels is in de ogen van het Comité een goede zaak.

1.5. De in de evaluatieclausule (artikel 43 van het richtlijnvoorstel) voorgestelde termijn van vijf jaar is buitensporig lang.

1.6. De herziening van de tweede richtlijn betalingsdiensten⁽¹⁾ (PSD2), die wordt vervangen door een richtlijn en het voorstel voor een verordening betreffende betalingsdiensten⁽²⁾ (PSR), is onvolledig: de consument wordt niet beter beschermd tegen nieuwe vormen van fraude en oplichting. Het EESC stelt daarom zelf een reeks maatregelen in dit verband voor (zie paragraaf 3.2.7).

1.7. Het EESC is ten eerste ingenomen met de bepalingen inzake voorafgaande informatie over de kosten van het opnemen van contanten (artikel 7 PSR).

1.8. Tevens kan het zich vinden in het voorstel om het verbod op het aanrekenen van extra kosten uit te breiden tot overmakingen en automatische afschrijvingen in alle valuta's van de EU (artikel 28 PSR).

1.9. Ook de bepalingen van de PSR inzake het opzetten van een dashboard waarmee gebruikers hun toestemmingen in het kader van betalingen kunnen regelen, zijn een goede zaak.

1.10. Het is onaanvaardbaar dat consumenten ertoe worden gebracht hun beveiligingsgegevens op websites van derden in te voeren.

1.11. Wat de vermelding van het resultaat van de verificatie van het internationaal bankrekeningnummer (IBAN) aangaat, moet het verband tussen het richtlijnvoorstel inzake instantbetalingen en de PSR onder de loep worden genomen. Het EESC verwijst in dit verband naar zijn advies over de verordening betreffende instantovermakingen⁽³⁾.

1.12. Daarnaast moet worden overwogen deze diensten ook mogelijk te maken voor gegroepeerde betalingen.

1.13. Bijzonder positief is het verbod voor betalingsdianstaaibieders om de uitgavenlimieten voor betaalinstrumenten eenzijdig te verhogen (artikel 51).

1.14. De regels inzake de blokkering van geldmiddelen in het kader van betalingstransacties waarbij het bedrag van de transactie niet vooraf bekend is, zijn toe te juichen (artikel 61 PSR).

1.15. Ernstige vormen van fraude en oplichting zijn schering en inslag. Er zou dan ook moeten worden overwogen om in het verordeningvoorstel een regeling op te nemen om terugvordering van middelen mogelijk te maken bij een redelijk vermoeden van fraude, zonder dat dit invloed heeft op de vereffening.

1.16. De bepalingen in de PSR inzake een verbeterde sterke cliëntauthenticatie (SCA) moeten nog worden aangescherpt.

1.17. In het voorstel voor een verordening betreffende een open geldwezen⁽⁴⁾ moeten de behoeften van alle betrokken partijen met elkaar in evenwicht worden gebracht, waarbij de bescherming van de gegevens van cliënten niet uit het oog mag worden verloren. Met het oog op een betere dienstverlening moet het personeel van betalingsdianstaaibieders terdege worden opgeleid. Het in de Algemene verordening gegevensbescherming⁽⁵⁾ (AVG) opgenomen beginsel van gegevensminimalisatie moet worden gewaarborgd.

1.18. De aangevulde lijst van categorieën cliëntgegevens in dit voorstel voor een verordening is vrij uitgebreid (artikel 2), maar het risico op misbruik en onrechtmatige inmenging met betrekking tot de verzamelde gegevens blijft bestaan.

1.19. Het voorstel schiet tekort waar het gaat om het verbod op het gebruik van gevoelige persoonsgegevens en relevante financiële gegevens en is onvoldoende evenwichtig en transparant.

1.20. Dashboards (of gatewaydiensten) moeten worden opgezet volgens specifieke patronen die consumenten in staat stellen om te bepalen welke gegevens kunnen worden gedeeld, met welke entiteiten en voor welke doeleinden, en om daarvoor toestemming te verlenen.

2. Achtergrond en pijnpunten

2.1. De Commissie is ervan overtuigd dat de keuze voor twee verschillende instrumenten de meest verstandige is waar het gaat om wetgeving inzake betalingen; zo is het gerechtvaardigd een afzonderlijke richtlijn voor te stellen met regels voor de vergunningverlening aan en het toezicht op instellingen die betalingsdiensten en elektronischgelddiensten aanbieden, aangezien de autoriteiten van de lidstaten hiervoor bevoegd blijven en de Commissie niet voorstelt deze bevoegdheden over te hevelen naar het EU-niveau.

⁽¹⁾ COM(2023) 366 final.

⁽²⁾ COM(2023) 367 final.

⁽³⁾ PB C 146 van 27.4.2023, blz. 23.

⁽⁴⁾ COM(2023) 360 final.

⁽⁵⁾ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1).

2.2. Hoewel de door de Commissie vastgestelde doelstellingen met de PSD2 grotendeels zijn bereikt, blijkt uit haar effectbeoordeling dat de betalingsmarkt van de EU nog steeds kampt met vier grote problemen.

2.3. De Commissie vermeldt de volgende problemen: 1) consumenten lopen het risico op fraude en hebben onvoldoende vertrouwen in betalingen; 2) de open banksector is nog in ontwikkeling en moet worden verbeterd; 3) de bevoegdheden en verplichtingen van de toezichthouders in de EU-lidstaten zijn niet consistent; 4) er is sprake van een ongelijk speelveld tussen banken en niet-bancaire betalingsdianstaaubieders.

2.4. Een en ander heeft volgens de Commissie onder meer tot gevolg dat: 1) gebruikers (consumenten, handelaren en kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's)) blootgesteld blijven aan frauderisico's en een beperkte keuze uit betalingsdiensten hebben, tegen hogere prijzen dan nodig; 2) aanbieders van open bankieren worden geconfronteerd met belemmeringen bij het aanbieden van basisdiensten voor open bankieren en het moeilijker vinden om te innoveren; 3) betalingsdianstaaubieders in onzekerheid verkeren over hun verplichtingen, terwijl niet-bancaire betalingsdianstaaubieders een concurrentienadeel hebben ten opzichte van banken; 4) er sprake is van economische inefficiëntie en hogere kosten van commerciële activiteiten, wat nadelig is voor het concurrentievermogen van de EU; 5) de interne markt voor betalingen versnipperd is en er aan "forumshopping" wordt gedaan (bedrijven kijken welke lidstaat het meest gunstige wetgevingskader heeft).

2.5. Wat het voorstel voor Verordening⁽⁶⁾ betreft, heeft de Commissie al in 2020 in haar strategie voor digitale financiering en betalingen de bevordering van een datagedreven financiële omgeving aangemerkt als prioriteit en haar voornemen aangekondigd om een wetgevingsvoorstel voor een beter kader voor de toegang tot financiële gegevens in te dienen.

2.6. De regelgeving inzake de toegang tot financiële gegevens heeft betrekking op de verwerking van gegevens tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en hun cliënten (waaronder consumenten) op verzoek van de cliënt — een fundamentele vereiste —, voor een breed scala aan financiële diensten.

3. Analyse en algemene opmerkingen

3.1. *Het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende betalingsdiensten en elektronischgelddiensten in de interne markt*⁽⁷⁾

3.1.1. Wat het toepassingsgebied (artikelen 1 en 2 en de overwegingen 13 en 68) betreft, is dit voorstel voor een richtlijn grotendeels gebaseerd op titel II van de PSD2 — betreffende betalingsdianstaaubieders —, die alleen van toepassing is op betalingsinstellingen.

3.1.2. Met het voorstel worden de bepalingen inzake betalingsinstellingen van de richtlijn bijgewerkt en verduidelijkt en worden voormalige instellingen voor elektronisch geld opgenomen als subcategorie van betalingsinstellingen. Dit houdt ook in dat de tweede richtlijn elektronisch geld⁽⁸⁾ wordt ingetrokken.

3.1.3. Daarnaast bevat het voorstel bepalingen inzake diensten voor het opnemen van contanten (zonder aankoopverplichting) die worden aangeboden door detailhandelaren of door onafhankelijke exploitanten van geldautomaten (Automated Teller Machines of ATM's), en wordt de finaliteitsrichtlijn⁽⁹⁾ herzien.

3.1.4. Het EESC is ingenomen met het feit dat elektronischgelddiensten in de richtlijn (en ook in de verordening) worden opgenomen, aangezien gebruikers van deze diensten en van betalingsdiensten die reeds onder de PSD2 vallen, hiermee meer waarborgen krijgen.

3.1.5. Ook de opname van onafhankelijke geldautomaatdiensten is een goede zaak.

3.1.6. Wel wil het EESC erop wijzen dat er nog steeds sprake is van een aanzienlijk aantal uitsluitingen, met als gevolg dat voor veel diensten een passend regelgevingskader ontbreekt.

⁽⁶⁾ COM(2023) 360 final.

⁽⁷⁾ COM(2023) 366 final.

⁽⁸⁾ Richtlijn 2009/110/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het prudentieel toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld, tot wijziging van de Richtlijnen 2005/60/EG en 2006/48/EG en tot intrekking van Richtlijn 2000/46/EG (PB L 267 van 10.10.2009, blz. 7).

⁽⁹⁾ Richtlijn 98/26/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 1998 betreffende het definitieve karakter van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en afwikkelingsystemen (PB L 166 van 11.6.1998, blz. 45).

3.1.7. In deze nieuwe richtlijn moet duidelijk worden aangegeven of ook digitale portemonnees (zoals Apple of Google Pay) onder de bepalingen vallen. Aangezien deze diensten wereldwijd op grote schaal worden gebruikt voor betalingen en ook in de EU vrij populair zijn, is het EESC voorstander van opname ervan in de richtlijn.

3.1.8. Het zou onverstandig zijn om pas bij de toekomstige herziening — vijf jaar na de inwerkingtreding van de richtlijn — aandacht te besteden aan deze betaalinstrumenten, die nu al een belangrijke rol spelen.

3.1.9. Wat het toezicht op de uitoefening, door betalingsinstellingen, van het recht van vestiging en het recht tot het vrij verrichten van diensten (artikel 31) aangaat, moeten de bevoegde autoriteiten van de lidstaat van ontvangst een grotere rol gaan spelen en meer bevoegdheden krijgen.

3.1.10. Op dit moment kunnen gebruikers vaak niet anders dan klachten in te dienen bij de autoriteiten van de lidstaat waar de betalingsinstelling haar hoofdkantoor heeft, met andere woorden in een andere lidstaat dan die waar de gebruiker verblijft.

3.1.11. In dit verband is de mogelijkheid om op verzoek van de staat van ontvangst een centraal contactpunt in te stellen een stap in de goede richting, maar het EESC zou liever zien dat de betalingsinstellingen hiertoe worden verplicht.

3.1.12. Het EESC verwelkomt de bepaling inzake diensten waarbij in detailhandelszaken zonder aankoop contant geld wordt verstrekt (artikel 37), aangezien hiermee tegemoet wordt gekomen aan een bestaande behoefte: steeds meer bankkantoren sluiten de deuren, zodat het lastiger wordt om (via een geldautomaat) aan contant geld te komen.

3.1.13. Wat de evaluatieclausule (artikel 43) betreft, is het EESC van mening dat de daarin vastgestelde termijn van vijf jaar te lang is. De snelle innovatie op het gebied van diensten, de te verwachten komst van nieuwe en meer geavanceerde dienstverleners en het opduiken van nieuwe vormen van fraude maken dat het wet- en regelgevingskader vaker moet worden bijgewerkt.

3.2. *Het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende betalingsdiensten* ⁽¹⁰⁾

3.2.1. De afgelopen jaren zijn met de richtlijnen op dit gebied maatregelen ingevoerd die bijzonder positieve gevolgen hebben gehad, zoals een vermindering van de aansprakelijkheid van de betaler tot 50 EUR, het recht op terugbetaling in geval van foutieve automatische afschrijvingen gedurende een periode van acht weken, het verbod op extra kosten bij betalingen met een krediet- of debetkaart, en ten slotte de invoering van vereisten inzake SCA.

3.2.2. Fraude en oplichting blijven echter een bron van grote zorg; oplichters richten hun pijlen nu op de gebruiker en niet langer op het betaalinstrument of het betalingskanaal.

3.2.3. Het wet- en regelgevingskader moet dan ook bijdragen tot het uitbannen van dergelijke aanvallen op de cliënt/consument, en moet ook phishing en spoofing aanpakken. Om fraude doeltreffender aan te pakken, moet de Commissie zich richten op preventie en opsporing; ook moet zij trachten criminelen buitenspel te zetten door alle partijen waarvan de diensten en systemen zijn blootgesteld aan het risico op cyberfraude, te verplichten de nodige maatregelen te nemen. Tegelijkertijd moet zij gebruikers ervan doordringen dat zij hun informatie en toegangsgegevens moeten beschermen.

3.2.4. Het is algemeen bekend dat betalers/cliënten er in veel gevallen toe worden verleid om hun beveiligingsgegevens, zoals wachtwoorden of codes, te delen, of om geld over te maken van hun rekening.

3.2.5. Hoewel de betalers/cliënten deze handelingen zelf uitvoeren, is het een feit dat zij daar onder valse voorwendselen toe worden gebracht door criminelen. De betaler voert dus eigenhandig een verrichting uit, maar dat neemt niet weg dat dit subjectief gezien niet zijn of haar werkelijke bedoeling was.

3.2.6. De vervanging van de PSD2 door dit voorstel voor een Verordening (hierna PSR) schiet in dit opzicht tekort: om de consument beter te beschermen tegen deze nieuwe vormen van fraude en oplichting zou een uitgebreidere reeks bepalingen, maatregelen en vereisten nodig zijn voor betalingsdienaars en voor andere entiteiten waarvan de diensten en systemen aan cyberfraude zijn blootgesteld (bv. aanbieders van elektronische communicatiediensten en socialemediaplatforms).

⁽¹⁰⁾ COM(2023) 367 final.

3.2.7. Het EESC stelt onder meer de volgende maatregelen voor: 1) een duidelijke definitie van de begrippen “grove nalatigheid”, “toestemming” en “vermoeden/bewijs van fraude”; 2) een regeling waarin duidelijk wordt omschreven wie in dergelijke gevallen van fraude en/of oplichting aansprakelijk is, waarin de begrippen grove nalatigheid en toetsing duidelijk worden gedefinieerd, en waarin wordt bepaald dat gebruikers recht hebben op onmiddellijke terugbetaling van de bedragen die van hun bankrekening zijn gehaald; 3) de vaststelling van een strikt kader voor de verdeling van de aansprakelijkheid tussen de betalingsdienstaanbieder, de betaler en de ontvanger van de betaling, waarbij ook andere deelnemers aan de betalingsketen worden betrokken; 4) verplichte adequatere monitoring van transacties door alle betalingsdienstaanbieders, wat ook inhoudt dat de verantwoordelijkheid/aansprakelijkheid van alle betrokkenen bij de betalingsdienst duidelijk wordt vastgelegd; (5) verplichte investeringen in middelen om door fraudeurs gebruikte valse websites en valse IBAN's te identificeren; 6) de verplichting voor betalingsdienstaanbieders om deel te nemen aan alternatieve geschillenbeslechting-mechanismen, dit om uitvoering te geven aan overweging 122; 7) wettelijke middelen voor betalingsdienstaanbieders om betalingsdiensten te kunnen opschorten bij vermoeden van fraude, met inbegrip van het blokkeren van bepaalde betalingen en het terugvorderen van overgemaakte bedragen; en 8) een gedegen opleiding voor het personeel van betalingsdienst-aanbieders en maatregelen om gebruikers te leren betaalinstrumenten op de juiste manier te gebruiken, fraudeurs en oplichters op het spoor te komen, en hoe te handelen bij fraude of oplichting.

3.2.8. Wat contactloze betalingen betreft, heeft de Commissie in haar strategie voor retailbetalingen (Retail Payments Strategy) aangegeven dat zal worden nagegaan of het mogelijk is een functie in te voeren waarmee consumenten zelf een limiet voor contactloze betalingen kunnen vaststellen; het EESC dringt erop aan dat werk wordt gemaakt van een dergelijke oplossing.

3.2.9. Dit zou tegemoetkomen aan de bezorgdheid van veel consumenten die vinden dat de limiet van 50 EUR voor contactloze betalingen te hoog ligt en graag zouden zien dat die limiet op hun debetkaart wordt verlaagd.

3.2.10. Wat de informatievereisten inzake diensten voor het opnemen van contanten betreft, is het EESC ten zeerste ingenomen met de bepaling dat cliënten van te voren op de hoogte moeten worden gebracht van de kosten van een geldopname (artikel 7).

3.2.11. Wat de rechten en plichten in verband met het gebruik van betalingsdiensten betreft, verwelkomt het EESC ook het voorstel om het verbod op extra kosten uit te breiden tot overmakingen en automatische afschrijvingen in alle valuta's van de EU (artikel 28).

3.2.12. Tevens kan het zich ten volle vinden in het feit dat de regels voor door handelaren geïnitieerde transacties en voor automatische afschrijvingen op elkaar zijn afgestemd, zodat voor beide dezelfde consumentenbeschermingsregels gelden.

3.2.13. Belangrijk zijn de in artikel 32 voorgestelde wijzigingen op grond waarvan betalingsinstellingen toegang krijgen tot een betaalrekening: hiermee wordt een einde gemaakt aan ongerechtvaardigde belemmeringen van die toegang.

3.2.14. Ook de bepalingen inzake het verplicht opzetten van een dashboard waarmee gebruikers hun toestemmingen zelf kunnen beheren, zijn een bijzonder goede zaak. Wel is het EESC van oordeel dat het in overweging 61 vermelde verbod op “screenscraping” moet worden opgenomen in de artikelen over de toegang tot rekeninggegevens.

3.2.15. Voorts is het in dit verband onaanvaardbaar dat consumenten ertoe worden gebracht hun beveiligingsgegevens op websites van derden in te voeren. Gevoelige gegevens van consumenten mogen niet worden verwerkt en consumenten moeten de garantie krijgen dat de toegang tot producten of diensten hun niet zal worden ontzegd wanneer zij weigeren gebruik te maken van open bankieren (open banking).

3.2.16. Het EESC schaart zich achter de verplichting voor banken en betalingsdienstaanbieders om een gratis IBAN-verificatiedienst in te voeren, naar analogie van de bepalingen in het voorstel voor een verordening betreffende instantbetalingen (artikel 50). Wat de vermelding van het resultaat van de IBAN-verificatie aangaat, moet het verband tussen deze twee voorstellen (instantbetalingen en de PSR) onder de loep worden genomen. Daarnaast moet worden overwogen deze dienst ook mogelijk te maken voor gegroepeerde betalingen door bedrijven.

3.2.17. Deze maatregel heeft echter slechts betrekking op één soort fraude; zoals hierboven vermeld zou de PSR meer maatregelen moeten bevatten om fraude te voorkomen — ook waar het niet om betalingsdiensten gaat — en gebruikers die het slachtoffer zijn van fraude bij te staan. Het is raadzaam na te gaan hoe dergelijke maatregelen buiten de context van betalingen kunnen worden uitgevoerd.

3.2.18. Bijzonder positief is het verbod voor betalingsdienstaanbieders om de uitgavenlimieten voor betaalinstrumenten eenzijdig te verhogen (artikel 51).

3.2.19. Wat de aansprakelijkheid voor niet-toegestane betalingen betreft, is er ondanks enkele positieve vernieuwingen nog ruimte voor verbetering: een aanpassing van de relevante wettelijke bepalingen is geboden wil overweging 79 van de PSR effect sorteren. Het EESC roept de Commissie dan ook op na te gaan of er behoefte is aan een adequaat mechanisme inzake de verantwoordelijkheidsketen in de bredere context van betalingsdiensten, met inbegrip van de gebruikers van de diensten.

3.2.20. Het blijft onduidelijk wat precies onder grove nalatigheid wordt verstaan en hoe dit kan worden aangetoond; gevolg daarvan is dat betalingsdienstaanbieders consumenten mogelijk aansprakelijk zullen stellen voor fraude waarvan zij in feite het slachtoffer zijn.

3.2.21. De regels inzake de blokkering van geldmiddelen voor de betaling van transacties waarbij het transactiebedrag niet vooraf bekend is, zijn lovenswaardig, omdat het aantal klachten van consumenten over het blokkeren van onredelijke bedragen en vertraging bij het vrijgeven van geblokkeerde middelen hiermee kan worden teruggedrongen, en er misschien zelfs helemaal een einde aan kan komen (artikel 61).

3.2.22. Ernstige vormen van fraude en oplichting zijn schering en inslag. Er zou dan ook moeten worden overwogen om in het verordeningvoorstel een regeling op te nemen om terugvordering van middelen mogelijk te maken bij een redelijk vermoeden van fraude, zonder dat dit invloed heeft op de vereffening.

3.2.23. De verplichting om fraude te melden (artikel 82), waarbij een grote rol wordt toegekend aan de Europese Bankautoriteit (EBA), is een goede zaak.

3.2.24. Betalingsdienstaanbieders moeten worden verplicht frauduleuze IBAN's en andere relevante gegevens te delen om nieuwe gevallen van fraude te voorkomen (artikel 83), en wel meteen bij een eerste poging tot fraude, ongeacht of deze succes had of verhinderd werd; ook hoort het niet zo te zijn dat twee verschillende cliënten melding moeten maken van een dergelijke poging. Tevens moet worden nagegaan of ook derden, met inbegrip van overheidsinstanties en rechtshand-havingsorganen, hiertoe kunnen worden verplicht, zodat kan worden geprofiteerd van het netwerkeffect. Een snellere uitwisseling van gegevens tussen betalingsdienstaanbieders onderling en tussen betalingsdienstaanbieders en autoriteiten zal de preventie en opsporing van fraude vlotter doen verlopen.

3.2.25. De bepalingen inzake waarschuwingen met betrekking tot nieuwe vormen van fraude zijn een reuzenstap voorwaarts, maar mogen in geen geval leiden tot een beperking van de aansprakelijkheid van betalingsdienstaanbieders met betrekking tot fraudepreventie, de bewijslast en de bescherming van consumentenrechten (artikel 84).

3.2.26. Ook de bepalingen inzake de invoering van opleidingsprogramma's voor de werknemers van betalingsdienst-aanbieders zijn positief.

3.2.27. Het EESC is ingenomen met de eisen met betrekking tot SCA, die bedoeld zijn om ervoor te zorgen dat iedereen, met inbegrip van mensen met een fysieke handicap, ouderen, mensen die geen gebruik kunnen maken van digitale middelen en mensen die geen toegang hebben tot digitale kanalen of een smartphone, over ten minste één middel beschikt om gebruik te maken van sterke cliëntauthenticatie.

3.2.28. Veel consumenten klagen over het feit dat de toepassing van sterke cliëntauthenticatie doorgaans vereist dat met een applicatie (app) wordt gewerkt.

3.2.29. Dit leidt tot uitsluiting van een hele groep consumenten, met name bij onlineaankopen die met een bankkaart worden betaald. Het EESC zou graag zien dat een aantal meer inclusieve vormen van sterke cliëntauthenticatie onder de loep worden genomen, rekening houdend met de uitvoering en handhaving van andere wetgeving, met name de AVG en de Europese toegankelijkheidswet⁽¹¹⁾.

3.2.30. Het EESC schaart zich achter het voorstel om de EBA interventiebevoegdheden te geven voor producten die worden aangeboden door betalingsdienstaanbieders (artikel 104).

⁽¹¹⁾ Richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten (Voor de EER relevante tekst) (PB L 151 van 7.6.2019, blz. 70).

3.2.31. Zoals ook werd opgemerkt met betrekking tot de PSD3 is de termijn voor de herziening van de bepalingen van de hier besproken verordening buitensporig lang.

3.2.32. De wetgever zou moeten overwegen de uitvoeringstermijn met nog eens zes maanden te verlengen, zodat betalingsdianstaaubieders de tijd krijgen om zich aan te passen aan belangrijke technische ontwikkelingen.

3.3. *Het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende een kader voor toegang tot financiële gegevens (Open geldwezen)*⁽¹²⁾

3.3.1. Dit voorstel voor een verordening heeft tot doel problemen op het gebied van gegevensuitwisseling aan te pakken door de toegang van consumenten en bedrijven tot hun financiële gegevens te verbeteren.

3.3.2. Dankzij dit initiatief zullen consumenten en bedrijven kunnen profiteren van producten en diensten die op basis van relevante gegevens zijn ontwikkeld om aan hun behoeften te voldoen, en waarbij de inherente risico's zijn weggelaten. Bij de ontwikkeling van technologische oplossingen moet al in een vroeg stadium worden gekeken naar toegankelijkheid en gebruik, zodat eventuele toekomstige problemen worden vermeden.

3.3.3. Met dit voorstel voor een verordening wil de Commissie de digitale transitie en de invoering van datagedreven bedrijfsmodellen in de financiële sector van de EU in een stroomversnelling brengen, om zo de economische prestaties van cliënten van financiële diensten (consumenten en bedrijven) te verbeteren.

3.3.4. Het EESC staat vierkant achter het streven om een datagestuurde economie te bevorderen, maar wil er wel op wijzen dat een duidelijk regelgevingskader voor het delen van gegevens moet worden vastgesteld; hierbij moet er sprake zijn van wederkerigheid voor alle betrokken partijen (ook buiten de EU). Dit is met name van belang waar het gaat om financiële gegevens, aangezien het daarbij zowel in het geval van particulieren als van bedrijven om gevoelige informatie gaat.

3.3.5. De behoeften van alle betrokken partijen moeten in het verordeningvoorstel met elkaar in evenwicht worden gebracht, waarbij de bescherming van de gegevens van cliënten nooit uit het oog mag worden verloren. Met het oog op een betere dienstverlening moet het personeel van betalingsdianstaaubieders terdege worden opgeleid. Het in de AVG opgenomen beginsel van gegevensminimalisatie moet worden gewaarborgd.

3.3.6. De aangevulde lijst van categorieën cliëntgegevens in dit voorstel voor een verordening is vrij uitgebreid (artikel 2), maar het risico op misbruik en onrechtmatige inmenging met betrekking tot de verzamelde gegevens blijft bestaan. Het EESC wijst er ook op dat er mogelijk geen sprake is van een gelijk speelveld tussen sterk gereguleerde financiële instellingen en andere marktdeelnemers.

3.3.7. Het is belangrijk dat de EBA en de Eiopa uitdrukkelijk opdracht krijgen (artikel 7) om richtsnoeren op te stellen voor de verwerking van consumentengegevens voor producten en diensten die verband houden met de krediet score en de risicobeoordeling van de consument, ook in het geval van levensverzekerings-, zorgverzekerings- en ziektekostenverzekeringproducten.

3.3.8. Het voorstel voor een verordening schiet echter tekort waar het gaat om het verbod op het gebruik van gevoelige persoonsgegevens en relevante financiële gegevens en is onvoldoende evenwichtig en transparant.

3.3.9. Het EESC staat achter de bepaling dat gegevenshouders cliënten een toestemmingsdashboard ter beschikking moeten stellen zodat zij voor de veiligheid van hun gegevens de nodige besluiten kunnen nemen (artikel 8).

3.3.10. Dashboards (of gatewaydiensten) moeten worden opgezet volgens specifieke patronen die consumenten in staat stellen om te bepalen welke gegevens kunnen worden gedeeld, met welke entiteiten en voor welke doeleinden, en om daarvoor toestemming te verlenen. Het is van cruciaal belang dat consumenten het gevoel hebben dat hun toestemming essentieel is.

3.3.11. Om de werking van de dashboards te verbeteren moet worden voorkomen dat gegevenshouders hun toevlucht nemen tot restrictieve praktijken.

⁽¹²⁾ COM(2023) 360 final.

3.3.12. In lijn met de aanbevelingen inzake de tenuitvoerlegging van de PSR beveelt het EESC de wetgever aan te overwegen ook de termijn voor de uitvoering van de technische kenmerken in het kader van FIDA (kader voor toegang tot financiële gegevens) met nog eens zes maanden te verlengen.

Brussel, 14 december 2023.

Voorzitter van het
Europees Economisch en Sociaal Comité
Oliver RÖPKE

BIJLAGE

De volgende wijzigingsvoorstellen, waarvoor minstens een kwart van de stemmen werd uitgebracht, zijn tijdens de beraadslaging verworpen (artikel 74, lid 3, van het reglement van orde):

Paragraaf 3.2.7**Als volgt wijzigen**

Afdelingsadvies	Wijzigingsvoorstel
<p>Het EESC stelt onder meer de volgende maatregelen voor: 1) een duidelijke definitie van de begrippen “grove nalatigheid”, “toestemming” en “vermoeden/bewijs van fraude”; 2) een regeling waarin duidelijk wordt omschreven wie in dergelijke gevallen van fraude en/of oplichting aansprakelijk is, waarin de begrippen grove nalatigheid en toetsing duidelijk worden gedefinieerd, en waarin wordt bepaald dat gebruikers recht hebben op onmiddellijke terugbetaling van de bedragen die van hun bankrekening zijn gehaald; 3) de vaststelling van een strikt kader voor de verdeling van de aansprakelijkheid tussen de betalingsdienstaanbieder, de betaler en de ontvanger van de betaling, waarbij ook andere deelnemers aan de betalingsketen worden betrokken; 4) verplichte adequatere monitoring van transacties door alle betalingsdienstaanbieders, wat ook inhoudt dat de verantwoordelijkheid/aansprakelijkheid van alle betrokkenen bij de betalingsdienst duidelijk wordt vastgelegd; (5) verplichte investeringen in middelen om door fraudeurs gebruikte valse websites en valse IBAN's te identificeren; 6) de verplichting voor betalingsdienstaanbieders om deel te nemen aan alternatieve geschillenbeslechtsmechanismen, dit om uitvoering te geven aan overweging 122; 7) wettelijke middelen voor betalingsdienstaanbieders om betalingsdiensten te kunnen opschorten bij vermoeden van fraude, met inbegrip van het blokkeren van bepaalde betalingen en het terugvorderen van overgemaakte bedragen; en 8) een gedegen opleiding voor het personeel van betalingsdienstaanbieders en maatregelen om gebruikers te leren betaalinstrumenten op de juiste manier te gebruiken, fraudeurs en oplichters op het spoor te komen, en hoe te handelen bij fraude of oplichting.</p>	<p>Het EESC stelt onder meer de volgende maatregelen voor: 1) een duidelijke definitie van de begrippen “grove nalatigheid”, “toestemming” en “vermoeden/bewijs van fraude”; 2) een regeling waarin duidelijk wordt omschreven wie in dergelijke gevallen van fraude en/of oplichting aansprakelijk is, waarin de begrippen grove nalatigheid en toetsing duidelijk worden gedefinieerd, en waarin wordt bepaald dat gebruikers recht hebben op terugbetaling van de bedragen die van hun bankrekening zijn gehaald; 3) de vaststelling van een strikt kader voor de verdeling van de aansprakelijkheid tussen de betalingsdienstaanbieder, de betaler en de ontvanger van de betaling, waarbij ook andere deelnemers aan de betalingsketen worden betrokken; 4) verplichte adequatere monitoring van transacties door alle betalingsdienstaanbieders, wat ook inhoudt dat de verantwoordelijkheid/aansprakelijkheid van alle betrokkenen bij de betalingsdienst duidelijk wordt vastgelegd; (5) verplichte investeringen in middelen om door fraudeurs gebruikte valse websites en valse IBAN's te identificeren; 6) de verplichting voor betalingsdienstaanbieders om deel te nemen aan alternatieve geschillenbeslechtsmechanismen, dit om uitvoering te geven aan overweging 122; 7) wettelijke middelen voor betalingsdienstaanbieders om betalingsdiensten te kunnen opschorten bij vermoeden van fraude, met inbegrip van het blokkeren van bepaalde betalingen en het terugvorderen van overgemaakte bedragen; en 8) een gedegen opleiding voor het personeel van betalingsdienstaanbieders en maatregelen om gebruikers te leren betaalinstrumenten op de juiste manier te gebruiken, fraudeurs en oplichters op het spoor te komen, en hoe te handelen bij fraude of oplichting.</p>

Stemuitslag

Vóór: 83

Tegen: 110

Onthoudingen: 19

Paragraaf 3.2.8**Als volgt wijzigen**

Afdelingsadvies	Wijzigingsvoorstel
Wat contactloze betalingen betreft, heeft de Commissie in haar strategie voor retailbetalingen (Retail Payments Strategy) aangegeven dat zal worden nagegaan of het mogelijk is een functie in te voeren waarmee consumenten zelf een limiet voor contactloze betalingen kunnen vaststellen; het EESC dringt erop aan dat werk wordt gemaakt van een dergelijke oplossing.	Wat contactloze betalingen betreft, heeft de Commissie in haar strategie voor retailbetalingen (Retail Payments Strategy) aangegeven dat zal worden nagegaan of het mogelijk is een functie in te voeren waarmee consumenten zelf een limiet voor contactloze betalingen kunnen vaststellen; het EESC dringt erop aan dat werk wordt gemaakt van een dergelijke oplossing indien uit de analyse blijkt dat dit haalbaar is.

Stemuitslag

Vóór: 73

Tegen: 126

Onthoudingen: 17

Paragraaf 3.2.20**Als volgt wijzigen**

Afdelingsadvies	Wijzigingsvoorstel
Het blijft onduidelijk wat precies onder grove nalatigheid wordt verstaan en hoe dit kan worden aangetoond; gevolg daarvan is dat betalingsdienstaanbieders consumenten mogelijk aansprakelijk zullen stellen voor fraude waarvan zij in feite het slachtoffer zijn.	Het blijft onduidelijk wat precies onder grove nalatigheid wordt verstaan en hoe dit kan worden aangetoond.

Stemuitslag

Vóór: 68

Tegen: 136

Onthoudingen: 17